

ชื่อเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านในการดูแลสุขภาพที่ปรากฏในคัมภีร์ยาโบราณอีสาน
คณะนักวิจัย กฤษฎา ศรีธรรมมา เชษฐา จักรไชย นัยนา ประทุมรัตน์ วินัย แสงกล้า
และ ศรินทร์ ทองธรรมชาติ
ปีที่ได้รับทุน 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านในการดูแลสุขภาพที่ปรากฏในคัมภีร์ยาโบราณอีสานมีวัตถุประสงค์เพื่อปริวรรตคัมภีร์ยาโบราณฉบับหมอคุณจอม ที่อุทยานการศึกษาวัดปทุมแพงศรี บ้านกุดลิง ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านในการดูแลสุขภาพที่ปรากฏในคัมภีร์ยาโบราณอีสาน และเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการดูแลสุขภาพที่ปรากฏในคัมภีร์ยาโบราณอีสานในรูปแบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า คัมภีร์ยาโบราณอีสาน มีจำนวน 79 แผ่น 81 หน้าลาน และบันทึกด้วยอักษรธรรมโบราณด้วยภาษาอีสานสั้น ๆ ได้ใจความชัดเจน กล่าวถึง อาการของโรค ตำรับยา การเก็บยา การปรุงยา การป้องกัน บำบัด และวิธีการรักษาโรค จำนวน 7 กลุ่มอาการ ได้แก่ กลุ่มโรคระบบหู ตา คอ จมูก ระบบหายใจ กลุ่มโรคทางเดินอาหาร กลุ่มโรคทางเดินปัสสาวะ กลุ่มโรคไหลเวียนของเลือด ลม น้ำเหลือง กลุ่มโรคผิวหนัง กลุ่มโรคเมะเอ็ง และกลุ่มโรคอื่น ๆ ใช้ตำรับยา 87 ขนาน มีสมุนไพร 616 ชนิด จำแนกเป็นพืชวัตถุ 527 ชนิด สัตว์วัตถุ 37 ชนิด และธาตุวัตถุ 52 ชนิด

คัมภีร์ยาโบราณอีสานแสดงให้เห็นภูมิปัญญาชาวบ้านในการเก็บยาเพื่อให้ได้ยาตามที่กำหนด และสงวนพันธุ์ของพืชมิให้เสื่อมสูญ ภูมิปัญญาในการปรุงยาเพื่อให้ได้ยาที่มีฤทธิ์ดี และปรุงแต่งรสยาให้รับประทานได้ง่ายขึ้น ภูมิปัญญาวิธีดูแลรักษาสุขภาพ 2 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 กรณีที่คนไข้ป่วยเนื่องจากร่างกายเสื่อมสภาพรักษาด้วยการใช้สมุนไพร แบบที่ 2 ดูแล รักษาสุขภาพของคนไข้ที่ป่วยทางด้านร่างกายและจิตใจด้วยสมุนไพร คาถา และพิธีกรรม เพื่อฟื้นฟูสุขภาพอนามัยของผู้คนทั้งในด้านสภาวะจิตและสุขภาพกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

TITLE : The Wisdom of Local I-san Medicine for health Care as
Appeared in Khamphi Bai-Lan (Scriptures Written on Palm-
leaves)

RESEARCHERS : Krisada Sridhamma, Chettha Chakchai, Naiyana Pratoomrat,
Winai Sangkla and Sarintara Tongdhammachart

ACADEMIC YEAR 2011

Abstract

The purposes of this research were three folds:

1) Khamphi Bai-Lan "Khun Chom Version" at education park Wat Pathompangsree, Ban Kut Ling, Rong Kham sub-district, Rong Kham district, Kalasin province; 2) to study the wisdom of local I-san medicine for health care as appeared in I-san medical palm leaf manuscript; and 3) to propagate the knowledge part of the wisdom of local I-san medicine for health care as appeared in I-san medical palm leaf manuscript in ICT format of Rajabhat Mahasarakham university.

The result of the research revealed that Khamphi Bai-Lan has 79 pages, 81 palm- leaves pages precisely recorded in I-san Language by using ancient Dharma consonants referring to symptoms, medical recipes, medical reservation, medical preparation, prevention, treatment and treatment methods of seven symptoms such as diseases of the ear, eye, throat and nose, diseases of respiratory system, diseases of digestive system, diseases of genitourinary system, diseases of circulatory system, blood plasma, skin disease, cancer and other diseases by using 87 medical recipes, 616 kinds of herbs classified as 527 kinds of plants substances, 37 kinds of animal substances and 52 kinds of element substances.

Khamphi Bai-Lan revealed the wisdom of local I-san medicine in medical reservation in order to get the fined medicine and to preserve medical plants, the wisdom of effective medical preparation, the medical preparation for good taste and easily taken, 2 patterns of health care; the first one is to cure physical illness by herbs and the second one is to cure both physical and mental conditions by herbs, spell and ceremonies to review the health, sanitation of people both mental and physical conditions effectively.